

ประเภทภูมิปัญญาด้าน ช่าง สล่า

ชื่อภูมิปัญญา ผ้าห่อธรรม

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ธรรมบาลาน ที่พบตามวัดวาอารามต่างๆ จะมีเป็นลูกแล้วจะมีการเก็บห่อไว้เพื่อป้องกันแมลงกัด หรือ หนูจะไปกัดธรรมและเพื่อรวบรวมเพื่อให้ธรรมเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีอยู่หลายลูกด้วยกันเรียกว่ากับหนึ่ง ชาวพื้นบ้านพื้นเมืองมีประเพณี “การสร้างธรรม” ถวายวัดซึ่งถือว่าได้อานิสงค์มากนัก ธรรมเป็นการเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น คำสอน ตำนาน ชาดก ต่าง ๆ ลงบนใบลานเหล่านี้ จะเก็บรักษาไว้ที่ “หอธรรม” เป็นจำนวนมากมีการจัดทำแบบประณีตใช้ไม้ประดับซึ่งมีลวดลายปิดทอง หรือแกะสลักงดงามประกบใบลานไว้ไม่ให้แห้งแล้วห่อด้วยผ้ามัดด้วยด้ายฝ้ายผ้าห่อธรรมใบลานนี้ มีทั้งที่เป็นแบบธรรมดาถือเป็นผ้าฝ้ายสีขาว และมีทั้งทอด้วยไหมเป็นพิเศษ บางผืนจะทอด้วยวิธีเก็บมุก (จิด) เป็นลวดลายคันด้วยไม้ไผ่เป็นช่วง ๆ หรืออีกวิธีแบบหนึ่ง คือใช้วิธีขูดสานฝ้ายกับไม้ไผ่ทำให้เกิดลวดลาย สลับสีสดใส

ปัจจุบันประเพณีการสร้างธรรมได้เสื่อมไป การทอผ้าห่อธรรมใบลานจึงเสื่อมสูญไปด้วย คงเหลือแต่ผ้าที่ปรากฏหลักฐานผ้าห่อธรรมต่างๆ เก็บรักษาไว้ตามวัดที่มีความเก่าแก่เท่านั้น

นับเป็นภูมิปัญญาปัญญาของสล่าทอผ้าห่อธรรมใบลาน ที่นับวันจะหาได้ยากมากเลยทีเดียวสำหรับ สล่าในการเขียนธรรมใบลาน และทอผ้าห่อธรรมใบลานควรจะมีการศึกษาและอนุรักษ์ไว้กับชาวบ้าน ล้านนาชาวอำเภอเวียงสาของเขาสืบต่อไป

แหล่งข้อมูล

นายญาณ สองเมืองแก่น

บ้านเลขที่ 184 หมู่ 4 ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

054-782057